

10 (II kl.) Pilietiškumo pagrindų ilgalaikis planas

Skyrius	Tema	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos	Siūlomi aktualūs klausimai temos atskleidimui ¹	Siūlomi metodai ir informacinė/mokymo medžiaga	Indikatyvūs pasiekimų lygiai (remiantis siūlomais klausimais, metodais ir medžiaga) ²
SAVĖS IR VISUOMENĖS PAŽINIMAS IR TYRINĖJIMAS						
1. Žiniasklaida ir demokratija. Informacinė ir žinių visuomenė	1) Žiniasklaidos priemonės ir žodžio bei spaudos laisvės problema. (Žodžio ir spaudos laisvės istorinė raida. Istorinė ir šiuolaikinė cenzūros samprata. Medijų įtaka socialiniams ir politiniams procesams. Visuomenės informavimas ir nuomonių raiška, žiniasklaidos priemonių įvairovė. Socialinės žiniasklaidos privalumai ir pavojai. Informacinio	1-2	Analizuoti ir kritiškai vertinti žiniasklaidoje svarstomas problemas ir pateikiamą informaciją. Atlikti žiniasklaidos priemonių ir informacinio turinio kritinio vertinimo užduotys. Aktualizuoti visuomeninių problemų ar įvykių nagrinėjimą, remtis įvairiais informaciniais šaltiniais. Paaiškinti, kokia žiniasklaidos reikšmė, tyrinėti žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksą, rasti svarbiausias etikos normas. Nagrinėti žiniasklaidos įtaką asmeniui ir įvairioms visuomenės grupėms. Išsiaiškinti demokratiškos žiniasklaidos principus ir nepriklausomos žiniasklaidos vaidmenį valstybėje.	- Aptarti netikrų naujienų reiškinių, tyrinėti būdus joms atpažinti - Mokyti atpažinti patikimus ir nepatikimus informacijos žiniasklaidoje šaltinius. <i>Analizuoti žiniasklaidos priemonių (ne)priklausomumą.</i>	Metodinis leidinys “Šeši žingsniai ir Tu - pasaulio pilietis! Vadovas dirbantiems su jaunimu” - https://www.pasauliopilietis.lt/metodines-priemones (metodai “Būkite kritiški”) Ugdymo plėtotės centras (2015). Medijų ir informacinio raštingumo ugdymo metodinė medžiaga. Vilnius // https://duomenys.ugdo.me.lt/?/mm/dry/med=2/213/748 (tema “Kaip kritiškai skaityti naujieną”)	A5.2 A2.3, A5.3-4, B3.4

¹ Paprastu šriftu pateiktos veiklos/klausimai yra perkeltos iš skilties “Galimos mokinių veiklos”, *kursyvu* pateiktos siūlomos papildomos (sukonkretintos) veiklos/klausimai temos atskleidimui

² Pasiekimų lygiai nurodyti pagal pasiekimų lygių požymių lentelę.

	raštingumo problema: sugebėjimas kritiškai vertinti informacijos šaltinius ir atsakingumas, kuriant viešą informacinį turinį. Užsakomosios ir tiriamosios žurnalistikos bruožai, spaudos ir žodžio laisvę garantuojančios institucijos ir dokumentai. <i>Žurnalistų profesinės etikos samprata.*)</i>	Paašškinti, kada žiniasklaida pažeidžia žodžio laisvę, o kada ją gina. Aiškintis, kas yra naujienos, žurnalistinis tyrimas, užsakomasis ir laisvai interpretuotas straipsnis. Nagrinėti skirtingo informacijos interpretavimo pasekmes. Praktiškai naudoti visuomenės informavimo priemonėmis renkant informaciją ir reiškiant nuomonę visuomeninio gyvenimo klausimais. Įvertinti socialinės žiniasklaidos privalumus ir trūkumus, asmeninę atsakomybę talpinant informacinį turinį, komentuojant, platinant informaciją. https://www.etikoskomisija.lt/api-e-mus https://www.etikoskomisija.lt/pateikti-skunda https://www.etikoskomisija.lt/teisine-informacija/etikos-kodeksai/item/215-visuomenes-informavimo-etikos-kodeksas	„S.T.I.R.NA“ - Transparency International Lietuvos skyriaus iniciatyva, kuria siekiama paprastai ir patogiai pateikti informaciją apie žiniasklaidos priemonių savininkus. Duomenys apie žiniasklaidos priemonių savininkus sugretinti su duomenimis apie politikus bei valstybės tarnautojus, siekiant pamatyti, kurie politikai, valstybės tarnautojai bei jų sutuoktiniai valdo žiniasklaidos priemones.	A2.3, A5.3-4, B3.4, C1.3-4, C2.3
--	--	--	--	---

2) Informacinės ir žinių visuomenės samprata. (Informacinės visuomenės apibrėžtis ir žinių ekonomikos kūrimo principai. Žiniasklaidos vaidmuo užtikrinant nacionalinį saugumą. Informaciniai karai. Elektroninės valdžios ir e-pilietybės galimybės ir nauda. ES ir Lietuvos žinių ekonomikos strategija*)	1–2	Apibūdinti informacinę visuomenę, nagrinėti jos problemas ir pavojus, paaiškinti nuolatinio mokymosi svarbą demokratinėje valstybėje. Paaiškinti žinių ir informacijos reikšmę kuriančiai visuomenei. Mokyti informacinio raštingumo: identifikuoti, gauti, vertinti, atrinkti ir etišškai bei atsakingai naudoti reikalingą informaciją iš įvairių šaltinių. Nurodyti žiniasklaidos kaip ketvirtosios valdžios bruožus. Atpažinti propagandą ir įvertinti žiniasklaidos vaidmenį demaskuojant. Praktiškai išbandyti arba pateikti pavyzdžius, kaip naudotis elektroninėmis paslaugomis (Elektroninės valdžios vartai ir E. pilietis) Išsiaiškinti kokias socialines, politines ir ekonomines galimybes piliečiams suteikia elektroninė valdžia, kaip tai prisideda prie demokratijos kūrimo. Pateikti ES ir Lietuvoje kuriamos bendros,	<i>Mokytis etiškos, žmogaus orumą gerbiančios komunikacijos</i> Mokytis informacinio raštingumo: identifikuoti, gauti, vertinti, atrinkti ir etišškai bei atsakingai naudoti reikalingą informaciją iš įvairių šaltinių. Atpažinti propagandą ir įvertinti žiniasklaidos vaidmenį ją demaskuojant. Praktiškai išbandyti arba pateikti pavyzdžius, kaip naudotis elektroninėmis paslaugomis.	ES pagrindinių teisių agentūra (2018). <i>Veiksmingas informavimas apie žmogaus teises. 10 pagrindinių aspektų</i> // https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-effectively-communicating-human-rights-booklet_lt.pdf Tarptautinio projekto START2THINK svetainė, skirta padėti ugdyti kritinį mąstymą, kurioje pateikiamos paskaitų planai ir prezentacijų skaidrės (Skaitmeninio raštingumo ir saugumo ABC, Melagingos naujienos ir dezinformacija, Žiniasklaidos priemonių naudojimas), dezinformacijos naratyvų pavyzdžiai ir faktų tikrinimo priemonės.	A1.4, A5.4, B1.4, B3.4, C2.4, C3.4 A1.4, A2.3, A5.3-4, A6 (šiam pasiekimui požymiai programos projekte nenurodyti), B3.4
--	-----	---	--	--	--

			konkurencingos, skaitmeninės rinkos pavyzdžius. https://www.delfi.lt/news/daily/demaskuok/ https://www.delfi.lt/news/daily/medijos-karas-propaganda/ https://www.delfi.lt/news/melo-detektorius/ https://www.delfi.lt/multimedija/ https://www.epaslaugos.lt/portal/login		Nacionalinio kibernetinio saugumo centro svetainėje pateikiami naudojamų įrenginių saugumo patikros įrankiai, taip pat instrukcijos ir video galerija, kaip saugiai veikti elektroninėje erdvėje (socialiniai tinklai, antivirusinės programos, elektroninis privatumas, kenkėjiška programinė įranga, elektroninė prekyba, mobilieji įrenginiai, elektroninė bankininkystė).	A2.3-4, A5.3-4, B3.4
I. DALYVAVIMAS IR POKYČIŲ INICIJAVIMAS BENDRUOMENĖJE						
2. Grėsmės demokratinei valstybei . Nacionalinio saugumo užtikrinimo būdai	3) Vidinės ir išorinės grėsmės ir institucijos užtikrinančios nacionalinį saugumą. (Nacionalinio saugumo samprata, vidinės ir išorinės grėsmės. Demokratijos principų tvarumo	1-2	Paašškinti, kas yra nacionalinis saugumas ir kurios institucijos sprendžia nacionalinio saugumo klausimus. Remiantis pavyzdžiais paašškinti kaip saugumą užtikrinančios institucijos formuoja nacionalinio saugumo politiką. Paašškinti nacionalinį saugumą užtikrinančių institucijų ir Valstybės gynimo	Pateikti pasaulyje ir Lietuvoje demokratinei valstybei galinčių grėsti pavojų pavyzdžių. Įžvelgti tiesioginį pagrindinių pasaulio ir Lietuvos įvykių, reiškinių ir procesų ryšį. <i>Supažindinti su pilietinės visuomenės veikla ir pokyčiais Baltarusijoje.</i>	Vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platformos atliktas tyrimas <i>Rytų partnerystė ir Lietuva: iššūkiai NVO, sprendimai ir galimybės. Baltarusijos atvejis</i>, kuriame aptariama Rytų partnerystė, kaip speciali Europos kaimynystės politikos	A1.4. A2.4, A5.3-4, B1.4. B3.4, C2.3, C4.3

	problemos. Netolygi socialinė, ekonominė raida ir skurdas. Masinė emigracija ir imigracija. Ūkio šakų tarpvalstybinės integracijos problemos. Antimonopoliniai įstatymai. Politinė ir kultūrinė atskirtis ir vertybių krizė. Gamtiniai ir technogeniniai kataklizmai. Terorizmas ir kibernetinės grėsmės. Kitų valstybių priešiška veikla, karinės grėsmės. Informaciniai karai ir propagandos mechanizmai. Regioniniai bei pasauliniai konfliktai ir ginklavimosi varžybos. Ekonominių krizių pasekmės.	tarybos vaidmenį taikos, krizių ir karo atveju. Kasmet, atsižvelgus į Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimą, išanalizuoti Lietuvos demokratinei valstybei kylančius vidaus ir išorės pavojus. Remiantis Lietuvos praeities ir dabarties pilietinio pasipriešinimo ir pilietinės drąsos pavyzdžiais, aiškinantis, kaip, būnant pilietiškai aktyviems, galima priešintis ir pašalinti tuos pavojus. Pateikti pasaulyje ir Lietuvoje demokratinei valstybei galinčių grėsti pavojų pavyzdžių. Įžvelgti tiesioginį pagrindinių pasaulio ir Lietuvos įvykių, reiškinių ir procesų ryšį. https://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika.html https://pagd.lrv.lt/ https://policija.lrv.lthttps://www.stt.lt/lt/menu/apie-stt/ https://www.vsd.lt/		rytinė dimensija, kuri, nors ir vertinama teigiamai, turi savo galimybių ribas. Tyrimė analizuojami per pastarąjį dešimtmetį įvykę Baltarusijos pilietinės visuomenės pokyčiai. Galiausiai, atsižvelgiant į sudėtingą NVO aplinką Baltarusijoje, pristatomos Lietuvos iniciatyvos ir priemonės, kurių imtasi siekiant padėti Baltarusijos pilietinei visuomenei. LRT radijo ir Rytų Europos studijų centro tinklalaidės „Minsko ekspresas“ (galima perklausyti LRT audiotekoje, epizodai rengiami lietuvių ir rusų kalbomis), skirtos Baltarusijos politinei, sociokultūrinei, saugumo, energetikos politikos raidai (istorinis dialogas, ekonomika, įvairių socialinių grupių	A2.3-4, A5.3-4, B1.2-4, C2.3-4
--	---	---	--	--	---------------------------------------

	Korupcijos, kontrabandos ir kitos organizuoto nusikalstamumo problemos. Institucijos, užtikrinančios nacionalinį saugumą ir jų veikimo principai (VSD, STT, KAM, VRM). Nacionalinių saugumo institucijų funkcijos ir santykiai su įstatymų leidžiamosiomis, vykdomosiomis, teisminėmis institucijomis ir pilietine visuomene.)				mobilizacijos ypatumai, žurnalistai ir menai)	
4) Krašto gynybos ir pilietinio pasipriešinimo institucijos. (Valstybės gynimo principai, numatyti LR konstitucijoje. „Karo prievolės įstatymas“. NATO ir ES valstybių karo	1-2	Nagrinėti Lietuvos gynybinės politikos uždavinius, saugumo užtikrinimo būdus ir priemones, ginkluotųjų pajėgų vaidmenį užtikrinat nacionalinį saugumą. Įvardinti Karo prievolės įstatyme numatytus karo prievolės atlikimo būdus. Įsivertinti asmenines				

	prievolės principai. Lietuvos kariuomenės uždaviniai, karinių pajėgų rūšys ir funkcijos taikos ir karo metu. <i>Lietuvos kariuomenės misijos, užtikrinant nacionalinį saugumą ir tarptautinę taiką*</i>. Lietuvos šaulių sąjungos istorija ir dabartis – organizacijos struktūra, funkcijos krašto gynybos sistemoje ir veiklos pavyzdžiai. Narystės ir veiklos Lietuvos šaulių sąjungoje galimybės *.)		galimybes bei gebėjimus renkantis karo prievolės atlikimo būdus. Nagrinėti Lietuvos šaulių sąjungos istoriją, struktūrą, funkcijas krašto gynyboje, vaidmenį taikos metu užtikrinant nacionalinį saugumą ir pilietinį, patriotinį ugdymą. Organizuoti susitikimus, praktinius mokymus pasitelkus Karo prievolės specialistų, Krašto apsaugos savanorių pajėgas ar Lietuvos šaulių sąjungos specialistų pagalbą. https://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika.html https://www.sauliusajunga.lt/ http://www.pasienis.lt/Veiklos%20sritys635			
5) Istorinė ir socialinė nesmurtinio pilietinio pasipriešinimo reikšmė ir prasmė.	1-2	Paaiškinti, kodėl Lietuvos nepriklausomybė yra vertybė. Naudojantis Pilietinio pasipriešinimo abėcėle, kita literatūra, analizuoti ir vertinti pilietinės drąsos, pilietinio	-	Pasaulio tautų teisuoliai (Pažintinis vizitas Čiunės Sugiharos namuose – muziejuje Kaune; Pažintinis maršrutas po Kauną Sugiharos keliu -		

	(Nesmurtinio pilietinio pasipriešinimo samprata, funkcijos ir problemos. <i>Pasipriešinimas Rusijos imperijos vykdomai rusifikacijai (knygnešystė*, slapta spauda* ir slaptų mokyklų tinklas*, „Kražių skerdynės“ – pilietinio nepaklusnumo ir protesto forma*).</i> <i>Pasipriešinimas nacistinei okupacijai (žydų gelbėjimas - Pasaulio Tautų teisuoliai*, VLIK veikla nacistinės okupacijos laikotarpiu*)</i> <i>Išeivijos indėlis atkuriant Lietuvos nepriklausomybę (užsienio lietuvių organizacijų veikla)*</i>	pasipriešinimo pasirinktus pavyzdžius iš Lietuvos valstybės praeities ir dabarties bei nagrinėti pilietinio pasipriešinimo reikšmę demokratinėje valstybėje. Išnagrinėti neprievartinio protesto ir įtikinimo būdus, atskleisti šiuolaikinius pavyzdžius Lietuvoje ir pasaulyje. Diskutuoti pilietinės visuomenės gyvenimo klausimais, išklausti kito nuomonę, pareikšti savąją, ją argumentuoti. Klasifikuoti istorijos šaltinius pagal pateiktus kriterijus. Gebėti lyginti istorijos šaltinius ir jais remiantis daryti išvadas apie dabartyje vykstančius reiškinius Tinkamai parinkti istorinę informaciją įvykiams, reiškiniams ir dabarties procesams paaiškinti, savo nuomonę pagrįsti. https://www.lrt.lt/projektai/sausio-13 https://www.lrt.lt/tema/atvira-istorijos-pamoka	https://kaunastika.lt/map/sugiharos-keliu Išeivijos indėlis atkuriant Lietuvos nepriklausomybę (užsienio lietuvių organizacijų veikla) - <i>Santaros-Šviesos atvejis</i>		
--	--	---	--	--	--

	<i>Disidentinio judėjimo kova už žmogaus teises ir Lietuvos nepriklausomybę sovietinės okupacijos metais (disidentiniai sąjūdžiai). * Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis – demokratinė revoliucija ir „Dainuojanti revoliucija“ – neginkluoto masinio visuomenės pasipriešinimo judėjimai. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas ir 1991 metų sausio 13-oji, Laisvės gynėjų diena .*</i> <i>Šiuolaikiniai nesmurtinio pilietinio pasipriešinimo judėjimai. *.)</i>		https://www.lrt.lt/tema/laisves-banga https://duomenys.ugdome.lt/?/m/dry/med=126 https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/atsisiusti/9300/d224d207-10a9-464a-a797-e3ca8607f94f https://kam.lt/download/70543/pilietinio%20pasipriesinino%20abc.pdf			
	6) Istorinė, politinė ir socialinė ginkluoto	1-2	Paaiškinti, kodėl Lietuvos nepriklausomybė yra vertybė.			

	pasipriešinimo reikšmė ir prasmė. (Ginkluotos kovos ir pasipriešinimo samprata, funkcijos ir problemos. „Geopolitinio lūžio“ sąvoka. <i>LDK bajorų pilietinės visuomenės pasipriešinimo istorija XVI-XIX a. (LDK, rytų – musulmoniškos Osmanų, stačiatikiškos Rusijos, Vakarų - katalikiškos Europos ir protestantiškos Šiaurės Europos civilizacijų sandūroje. Unikalias, daugiatautės ir teisinės valstybės gynimas.* Tvano ir Šiaurės karo pasekmės Lenkijos - Lietuvos valstybingumui.* 1794 m., 1830 –</i>	Argumentuotai apibrėžti ir įvertinti Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės kovų, sukilimų, judėjimų, sąjūdžių svarbą tolesniam valstybės egzistavimui, istorinių procesų reikšmę dabarties Lietuvos geopolitinei padėčiai. Klasifikuoti istorijos šaltinius pagal pateiktus kriterijus. Gebėti lyginti istorijos šaltinius ir jais remiantis daryti išvadas. Tinkamai parinkti istorinę informaciją įvykiams, reiškiniams ir dabarties procesams paaiškinti, savo nuomonę pagrįsti. Pateikti dabarties pavyzdžius apie ginkluotą ir neginkluotą pasipriešinimą, kovą už demokratines vertybes, nepriklausomybę Europos ir pasaulio regionuose ir valstybėse. https://www.sauliusajunga.lt/ https://duomenys.ugdome.lt/?/m/dry/med=126 https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/atsisiusti/9300/d224			
--	--	---	--	--	--

	1831 m. ir 1863 – 1864 m. sukilimų istorija Europos konfliktų ir geopolitinių pokyčių kontekste. *)Lietuvos okupacijos ir aneksijos istorinių faktų analizė, politinio pasipriešinimo klausimas ir 1941m. birželio 23 d. sukilimas. *Nepriklausomybės kovos moderniosios Lietuvos pilietinio – patriotinio judėjimo istorijoje. *Lietuvos partizanų pogrindžio valstybė. *Šiuolaikiniai ginkluoto pasipriešinimo pavyzdžiai. *)		d207-10a9-464a-a797-e3ca8607f94f https://kam.lt/download/70543/pilietinio%20pasipriesinino%20abc.pdf			
II. SOCIALINIŲ RYŠIŲ KŪRIMAS IR PALAIKYMAS						
	7) Konstitucionalizmo ištakos.	1-2	Atskleisti Lietuvos, kaip teisinės Vakarų valstybės, istorinius raidos etapus,			

3. Konstitucijos paskirtis demokratinėje valstybėje	(Lietuvos teisės istorijos raida – nuo LDK statutų iki 1992 m. Konstitucijos. Konstitucijos preambulės turinio reikšmė.)		bruožus. Pateikti reikšmingiausius LDK ir Lietuvos Respublikos teisės istorijos dokumentų pavyzdžius. Paašškinti Konstitucijos preambulės pagrindinę mintį(is). Išsiaiškinti, kaip ir kokiomis istorinėmis aplinkybėmis buvo priimta LR Konstitucija. Analizuoti Konstitucijos turinį, paašškinti jos sudėtį. Dalyvauti teisinių žinių olimpiadose ir konkursuose.			
	8) Lietuvos Respublikos Konstitucija – pilietinių ir politinių santykių reguliavimo principų sistema. (Prigimtinių, politinių, socialinių, pilietinių ir ekonominių teisių užtikrinimo principai LR Konstitucijoje. Teisių ir pareigų santykio problema, viešųjų ir privačių	1-2	Nusakyti Konstitucijos paskirtį demokratinėje valstybėje. Atpažinti ir nagrinėti Lietuvos demokratinės valstybės požymius. Išvardinti, kokios svarbiausios demokratinės vertybės ir kokie principai atsispindi Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Paašškinti, kokios yra piliečių laisvės, teisės ir pareigos demokratinėje valstybėje. http://konstitucijosegzaminas.lt/uzduociu-archyvas/	Atpažinti ir nagrinėti Lietuvos demokratinės valstybės požymius. Išvardinti, kokios svarbiausios demokratinės vertybės ir kokie principai atsispindi Lietuvos Respublikos Konstitucijoje.	Metodinė priemonė <u>Atviras kodas: PILIETIS</u> (Demokratiinių vertybių dėstymo modulis, užsiėmimas Lietuvos demokratijos vertybės Lietuvos Respublikos Konstitucijoje)	A1.4, A2.4, B1.4, B2.4

interesu suderinamumo principai.)					
9) Parlamentinės demokratijos bruožai ir valdžių padalijimo principas LR Konstitucijoje: įstatymų leidžiamoji valdžia. (LR Seimo rinkimų tvarka Lietuvoje. LR Seimo sudėtis, įstatymų leidžiamosios valdžios kompetencijos, struktūra ir veiklos specifi­ka. Rinkimų sistemos ir rinkimai Lietuvoje. Politinių partijų struktūra ir funkcijos. Politinės partijos Lietuvoje.)	1-2	Bendrais bruožais nusakyti, kuo skiriasi pagrindinės ideologijos. Paaiškinti, kas yra politinė partija, kokios jos funkcijos. Pateikti pavyzdžius, kaip politinį procesą veikia populizmas. Apibūdinti visuomeninių organizacijų vaidmenį politinėje bendruomenėje Apibūdinti Lietuvos valstybės valdymo formą. Paaiškinti svarbiausias Lietuvos Respublikos Seimo institucijos funkcijas. Atskleisti Lietuvos Respublikos Seimo darbo principus. Nurodyti naujai renkamo Lietuvos Respublikos Seimo sudėtį, bendrais bruožais paaiškinti politinio spektro principą, kuo skiriasi pagrindinės ideologijos ir nacionalinės partijos. Palyginti Lietuvos valdžios institucijų funkcijas.	Apibūdinti visuomeninių organizacijų vaidmenį politinėje bendruomenėje. Nagrinėti valdžios atsiskaitymo (tarnavimo) juos išrinkusiems piliečiams pavyzdžius. Rasti politinės bendruomenės tiesioginės demokratijos raiškos pavyzdžių artimiausioje socialinėje aplinkoje ir Lietuvos visuomenėje,	Politikos stebėsenos platforma „Žinau, ką renku“ - tai nešališkas politikos stebėsenos tinklas, kuriame dalyvauja jauni žmonės iš įvairių Lietuvos miestų ir miestelių. Tinklas siekia, kad Lietuvos politikai būtų atskaitingi rinkėjams, skatindamas piliečius sąmoningai dalyvauti viešajame gyvenime ne tik prieš rinkimus, bet ir po jų. https://www.zinaukarenu.lt/ (svetainė bus atnaujinta 2021 m. rudenį) „Žinau ką renku“ 2021 m. parengtos tinklalaidės jaunimui, kaip pasirengti ir dalyvauti politikos stebėsenoje (Kaip pasiruošti rinkimams?)	A1.4, A5.4, B2.4, C1.4, C2.3, C3.4 A1.4, A5.4, B2.4, C1.4, C2.4, C3.4

		Žinoti, kokia yra Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų sistema ir apibūdinti ją. Paaiškinti valdžios atskyrimo ir atsiskaitomumo (tarnavimo) principų esmę. Nagrinėti valdžios atsiskaitymo (tarnavimo) juos išrinkusiems piliečiams pavyzdžius. Rasti politinės bendruomenės tiesioginės demokratijos raiškos pavyzdžių artimiausioje socialinėje aplinkoje ir Lietuvos visuomenėje, nagrinėti tuos pavyzdžius. https://www.lrp.lt/lt https://pazinkvalstybe.lt/ https://www.lrs.lt/ https://www.lrs.lt/sip/portal_redir_lankytojai https://www.vrk.lt/ https://www.rinkejopuslapis.lt/ https://www.manobalsas.lt/index/index.php https://www.lsa.lt/nariai-savivaldybes/		Kaip suprasti save politikoje? Kaip subalansuoti informacijos apie politiką mitybą?) „Žinau ką renku“ parengtas simuliacinis žaidimas „Kaip išsirinkti tobulą kandidatą? (dėl simuliacijų vedimo kreiptis info@zinaukarenku.lt).“	
--	--	---	--	---	--

10) Valdžių padalijimo principas LR Konstitucijoje: įstatymų vykdomoji valdžia. (Vyriausybės sudėtis, darbo metodika ir politinės galios. Ministerijų veiklų sritys. LR Seimo ir Prezidento politinis vaidmuo formuojant LR vyriausybę. Prezidento rinkimų tvarka. LR Prezidento institucijos funkcijos. LR Prezidento politinės galios ir valstybės vadovo pareigos.)	1-2	Apibūdinti Lietuvos valstybės valdymo formą. Paaiškinti svarbiausias vykdomosios valdžios: Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Prezidento institucijų funkcijas. Atskleisti vykdomos valdžios darbo principus. Paaiškinti kaip po Seimo rinkimų formuojama vyriausybė, koks Prezidento institucijos vaidmuo. Išvardinti ministerijas, paaiškinti jų veiklos sritis ir darbo būdus. Bendrais bruožais paaiškinti valdžių padalijimo principą, kaip trys valdžios institucijos priima bendrus sprendimus ir su kokias sunkumais susiduriama, pateikite pavyzdžių remiantis naujausiomis politinėmis aktualijomis šalyje. Žinoti, kokia yra Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų sistema, ir apibūdinti ją. Paaiškinti, kodėl Lietuvos Respublikos Prezidentas yra valstybės vadovas, aukščiausiasis valstybės pareigūnas. Išskirkite ir	Atskleisti vykdomos valdžios darbo principus. Paaiškinti, kaip po Seimo rinkimų formuojama vyriausybė. Paaiškinti, kokias reprezentacines ir darbinės kompetencijas turi turėti Lietuvos politikai ir aukščiausi pareigūnai.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kartu su Lietuvos moksleivių sąjunga, Nacionaline moksleivių akademija organizuojamas projektas Moksleiviai į Vyriausybę.	A5.4, C1.3-4, C2.4, C3.4
---	-----	--	---	---	--------------------------

		paaškindite prezidento įgaliojimus vidaus ir užsienio politikoje. Palyginti Lietuvos Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko ir Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko įgaliojimus ir funkcijas. Paašškinti, kokias reprezentacines ir darbinės kompetencijas turi turėti Lietuvos politikai ir aukščiausi pareigūnai. Paašškinti valdžios atskyrimo ir atsiskaitomumo (tarnavimo) principų esmę. Nagrinėti valdžios atsiskaitymo (tarnavimo) juos išrinkusiems piliečiams pavyzdžius. https://lrv.lt/ https://epilietis.lrv.lt/dalyvauk-priimant-ir-keiciant-sprendimus			
11) Valdžių padalijimo principas LR Konstitucijoje: teisminė valdžia. (LR Teismų institucija, struktūra ir teisėjų skyrimo bei	1-2	Paašškinti kaip valstybės institutai, Lietuvos Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas formuoja teismų sistemą, kas skiria teisėjus,			

	nepriklausomumo principas. Konstitucinio teismo sudėtis ir vaidmuo įteisinant priimtus įstatymus.)		kokie jiems taikomi reikalavimai. Aiškintis, kas ir kuomet gali kreiptis į Konstitucinį Teismą. Pateikti pavyzdžių, kaip Konstitucinis Teismas garantuoja Konstitucijos viršenybę. https://pazinkvalstybe.lt/ https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-sistema/153 https://sale.teismai.lt/ https://e.teismas.lt/lt/public/home/ https://www.lrkt.lt/lt https://www.lrkt.lt/data/public/uploads/2015/11/vaiko-konstitucija-internetui.pdf			
4. Lietuva ir tarptautinė bendrija. Tarptautiniai	12) JTO reikšmė Lietuvai ir globaliam pasauliui. (JTO politinė struktūra ir Lietuvos dalyvavimas šioje organizacijoje. JTO reikšmė užtikrinant	1-2	Išsiaiškinti, kokiais būdais JTO siekia taikos pasaulyje. Nurodyti JTO politinius valdymo organus ir jų funkcijas. Paaiškinti, kaip JTO institucijos priima sprendimus. Pateikti tarptautinių problemų sprendimų ir krizių	<i>Tyrinėti JT sprendimų priėmimo procesus per patirtinę veiklą;</i> <i>Tyrinėti tarptautinio solidarumo formas (vystomasis</i>	JT generalinės asamblėjos, saugumo tarybos ar komitetų simuliacija Nacionalinė nevyriausybių vystomojo	B3.4, C4.3-4 A5.3-4

solidarumas ir pasaulio problemos	globalų dialogą tarp valstybių ir taiką pasaulyje. Pasaulio solidarumas ir globalizacija. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO), Jungtinių Tautų Vaikų fondo organizacija (UNICEF), Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO, WHO) ir jų veikla pasaulyje ir Lietuvoje.)	pavyzdžius, paaiškinti, kodėl JTO institucijos susiduria su sprendimų priėmimo sunkumais. Išsiaiškinti JTO globalų vaidmenį. Nurodyti JTO pagalbos organizacijų, programų ir komisijų darbo sritis, pateikti jų globalios veiklos pavyzdžių. Remiantis pavyzdžiais, paaiškinti, kas yra tarptautinis solidarumas. Paaiškinti Lietuvos dalyvavimo JTO organizacijose reikšmę. Nagrinėti, kaip Lietuva dalyvauja sprendžiant Europos ir pasaulio problemas, tarptautinio saugumo klausimus. https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/chapter/210/ekonomika-mokslas-ir-gyvenimo-kokybe https://www.jtba.lt/euopos-solidarumo-korpusas/ https://urm.lt/default/lt/uzsienio-politika/uzsienio-politikos-prioritetai/lietuva-ir-tarptautines-organizacijos/lietuva-ir-jungtinese-tautose https://unicef.lt/	bendradarbiavimas, humanitarinė pagalba)	bendradarbiavimo organizacijų platforma, Humanitarinio veiksmo ir humanitarinės pagalbos terminų žodynas - https://vbplatforma.org/LT/biblioteka/556 Nacionalinė nevyriausybių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma, Humanitarinio veiksmo kortelės https://vbplatforma.org/LT/biblioteka/543 Nacionalinė nevyriausybių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma (2020). Humanitarinė pagalba - atsakomybė, principai ir atskaitomybė. Kaip padėti nekenkiant? // https://vbplatforma.org/LT/biblioteka/558	A5.3-4 A5.3-4, B3.4
--	---	--	---	--	-----------------------------------

					Mokymų vadovas „Kryptis humaniškumas“, skirtas padėti geriau suprasti humanitarinius principus ir vertybes, kuriais vadovaujantis priimame sprendimus kasdieniame gyvenime	A5.4, B2.2-4, B3.4, C4.3-4, C6 (pasiekimų lygių požymiai programos projekte nenurodyti)
					NNVBO platformos interaktyvi pamoka apie humanitarinę pagalbą: - https://vimeo.com/477477294	A5.4, B2.2-4, B3.4, C4.3-4, C6 (pasiekimų lygių požymiai programos projekte nenurodyti)
					Jankauskaitė M., Kernytė A., Dambrauskaitė Pėželienė R. (2013). <i>Nuo teorijos iki praktikos. Metodinė priemonė</i> // https://vbplatforma.org/uploaded_files/library/1396103397_small_knyga_nuo_teorijos_iki_praktikos_mini4_1.pdf (metodai “Karštoji	A5.3

					kėdė”, “Kur tu stovi?”, “Globingo”)	
	13) NATO reikšmė Lietuvai ir pasaulinės globalizacijos procesai. (NATO funkcijos, paskirtis ir tikslai, plėtros istorija ir misijos. NATO reikšmė Lietuvos nacionaliniam saugumui. Kolektyvinės gynybos principas. NATO karinis buvimas Lietuvoje ir Lietuvos indėlis NATO.)	1-2	Paašškinti, kodėl NATO (Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija) yra tarptautinė politinė ir karinė gynybinio pobūdžio sąjunga. Paašškinti JTO (Jungtinių Tautų Organizacijos) ir NATO (Šiaurės Atlanto Sutarties organizacijos) ryšį ir bendradarbiavimo galimybes. Paašškinti, kaip NATO pasikeitė pasibaigus šaltajam karui, kodėl siekiamos užtikrinti saugumą visoje Europoje, NATO valstybės ėmė plačiau bendradarbiauti ir įtraukė naujų partnerių iš Vidurio ir Rytų Europos. Nurodyti, kaip 4 ir 5 NATO sutarties straipsniai užtikrina šalių narių saugumą. Parodyti pavyzdžius, kad NATO yra Europos ir Šiaurės Amerikos šalių sąjunga, užtikrinanti ryšį tarp dviejų žemynų.			

		Atskleisti bendradarbiavimo pavyzdžius NATO misijose ir įvairiose šalių narių saugumo srityse. Paašškinti, kaip aljansas gina demokratines vertybes, valstybių narių suverenitetą ir saugodamas taiką pasaulyje užtikrina tarptautinį solidarumą. Paašškinti, kokiomis priemonėmis NATO padeda užtikrinti Lietuvos nacionalinį saugumą, kokias nacionalinio saugumo grėsmes padeda spręsti aljansas. Nagrinėti, kaip Lietuva dalyvauja sprendžiant, tarptautinio saugumo klausimus, paašškinti Lietuvos dalyvavimo tarptautinėse NATO misijose reikšmę. http://www.pasienis.lt/Veiklos%20sritys635 https://www.nato.int/nato-welcome/index_lt.html			
14) ES funkcijos, paskirtis, reikšmė ir įtaka Lietuvai ir	2-3	Atskleisti vieningos Europos kūrimosi ekonominės, socialinės ir politinės	Atskleisti vieningos Europos kūrimosi ekonominės, socialinės ir	Europos Parlamento informacijos biuro parengti mokymo	A1-5.4, B1.4, B3.4, B4.4, C4-5.4

pasauliniam globalizacijos procesui. (Vieningos Europos idėjos įgyvendinimas. ES institucijos ir politinis bendrabūvis, Lietuvos atstovavimas ir valstybės dalyvavimas, sprendžiant regionines ir globalias problemas. Eurooptimizmas ir euroskepticizmas. ES valstybių piliečius vienijančios teisės. ES piliečių vaidmuo priimant sprendimus bendrijoje. ES įstatymų santykis su nacionaline teise. <i>ES strategija ir planai ekonomikos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse.* ES sprendimų įtaka kasdieniame ES valstybių visuomenių ir piliečių gyvenime.*</i>)	priežastys. Paaiškinti, kaip Europos vienijimas užtikrino taiką ir demokratinės santvarkos plėtrą žemyne. Nurodyti, kaip formuojamos ES institucijos, kokios jų funkcijos. Paaiškinti, kaip ES šalys kartu sprendžia politinius, ekonominius ir socialinius klausimus. Atskleisti, su kokiais politiniais, ekonominiais, socialiniais ir gamtosauginiais iššūkiais susiduria ES. Išsiaiškinti, kaip ES sprendžiamos krizinės situacijos. Parodyti ES šalių solidarumo pavyzdžius ir derybinius sunkumus. Paaiškinti, kodėl populizmas ir propaganda dažnai lemia euroskepticizmą ir neleidžia spręsti ES vidaus problemų. Atskleisti Lietuvos integracijos istoriją ir valstybės dalyvavimo ES politikoje pavyzdžius. Paaiškinti, kodėl Lietuva palaiko Europos kaimynystės politiką (Rytų partnerystę), pateikti tokios politikos pavyzdžius.	politines priežastis. Paaiškinti, kaip Europos vienijimas užtikrino taiką ir demokratinės santvarkos plėtrą žemyne. Nurodyti, kaip formuojamos ES institucijos, kokios jų funkcijos. Paaiškinti, kaip ES šalys kartu sprendžia politinius, ekonominius ir socialinius klausimus. Atskleisti, su kokiais politiniais, ekonominiais, socialiniais ir gamtosauginiais iššūkiais susiduria ES. Išsiaiškinti, kaip ES sprendžiamos krizinės situacijos. Parodyti ES šalių solidarumo pavyzdžius ir derybinius sunkumus. Paaiškinti, kodėl populizmas ir propaganda dažnai lemia euroskepticizmą ir neleidžia spręsti ES vidaus problemų. Atskleisti Lietuvos integracijos istoriją ir valstybės dalyvavimo ES politikoje pavyzdžius. Paaiškinti, kodėl Lietuva	moduliai ir medžiaga Lietuvos bendrojo ugdymo mokykloms (projektas „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės (MEPA)) https://www.europarl.europa.eu/lithuania/lt/mokykloms/projekto-med%C5%BEiaga (Demokratija ir Europos Parlamentas, ES veikimas, ES vertybės, Euras, Pilietiškumas, ES biudžetas). Simuliacinio žaidimo „Mokomasis Europos Parlamentas“ metodinės gairės ir mokomasis filmukas. Metodų rinkinys „Pažink Europą“ (atnaujintas 2019 m.)	A1.4, A2.4, A4.4, A5.4, B2-4.4, C2.4, C4.4
--	---	--	---	---

		Išsiaiškinti ES piliečio teises ir pateikti praktinius šių teisiųveikimo pavyzdžius. Nurodytibūdus, kaip valstybių piliečiai gali dalyvauti priimant sprendimus ES. IšsiaiškintiES teisės viršenybės principą jos santykį su nacionaline teise. Paaiškinti priežastis, kodėl ES Teisingumo Teismas užtikrina, kad ES teisė būtų vienodai aiškinama ir taikoma visose ES šalyse. Nurodyti ES strategines kryptis ir taikomas priemones. https://europa.eu/european-union/index_lt https://europa.eu/learning-corner/learning-materials_lt https://ec.europa.eu/lithuania/education_lt https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/darnus-vystymasis/darnus-vystymasis-ir-lietuva https://www.europarl.europa.eu/actsheets/lt/chapter/210/ekonomika-mokslas-ir-gyvenimo-kokybe	palaiko Europos kaimynystės politiką (Rytų partnerystė), pateikti tokios politikos pavyzdžius. Išsiaiškinti ES piliečio teises ir pateikti praktinius šių teisiųveikimo pavyzdžius. Nurodytibūdus, kaip valstybių piliečiai gali dalyvauti priimant sprendimus ES. IšsiaiškintiES teisės viršenybės principą jos santykį su nacionaline teise. Paaiškinti priežastis, kodėl ES Teisingumo Teismas užtikrina, kad ES teisė būtų vienodai aiškinama ir taikoma visose ES šalyse.		
--	--	--	---	--	--

Viso	29 val.			
Rezervinis valandų skaičius	8 val.	Valandų skaičius ir ilgalaikis plano temų apimtis gali būti pritaikyta prie konkretaus mokytojo individualios veiklos, mokyklos tradicijų, regionų ar miestų ir rajonų kultūrinės, istorinės aplinkos.		